

la sardina

Sardina, parrotxa, sardinha, sardine, pilchard, royan, poutine... *Arengus minor* (Cornide, 1788), *Sardina pilchardus* (Walbaum, 1792), *Sardina pilchardus sardina* (Risso, 1827). Aquestes tres classificacions s'hi feren de la sardina, sent la de Risso l'actual, que inclou el nom de la raça mediterrània.

És el peix blau per excel·lència, una de les espècies responsables de llevar la gana a milers de milions de persones, un dels pilars de l'alimentació mundial i precursor d'allò que ara es diu "fast food": peix torrat, peix rostit o sardina a la planxa.

La família dels "peixos blaus", els CLUPEIDS, engloba cinc gèneres que són: *Sardinella* (l'alatxa), *Clupea* (l'arengada), *Sprattus* (l'amploia), *Alosa* (la saboga) i *Sardina* (la sardina). Els trets comuns dels Clupeids són: cos afussat i comprimit, color argentat als costats i blau fosc al llom, boca i ganyes adaptades per filtrar plàncton, carn molt greixosa i una sola aleta dorsal curta de radis molls. En els temps d'abans que no existia el fred artificial la sardina es conservava en sal dins d'unes botes especials, per això se'n deia "sardina de casco", perquè el peix anava arreglat dins d'un recipient de fusta pel transport.

La pesca de la sardina al llarg del temps s'ha desenvolupat amb diferents tipus d'arts. En les costes amb platges d'arena s'hi calava la "xàvega", l'art de platja més antic i senzill, el qual està format per un cop de xàrcia cega i dues bandes. S'hi cala la xàrcia en mar i s'arrossega a força de braços cap a terra.

El "sardinal"- un art de deriva passiu i nocturn- que es calava mar endins amb els llaüts de sardinal, molt nombrosos i polivalents fins la dècada de 1930. El "sardinal" es calava mar endins a la caiguda del sol i es deixava a la "ronsa" unes hores (calada de prima), es xorrava i es tornava a calar (calada d'alba). Havia de ser bon temps i per la nit normalment hi ha calma de mar i vent. La manera de pesca d'aquest art era formar una barrera de fins a 500 metres de llargada per uns 10 de caiguda des de la superfície. La "mola" de sardines en passar quedava esmallada al tel.

A partir de 1920 s'hi va anar implantant l'art de "tarrafa", un art d'encerclament que es treballava amb dos llaüts (el llaüt de l'art i el llaüt dels fanals), i força de rem i braços. Les persones majors conten que aquest art fou inventat per mariners d'Andalusia i va aplegar a La Marina amb el patró Joan de "la nana"- Joan Sivera- avi de Juanito "el boter" que amb més famílies de Xàbia s'havien traslladat a Melilla amb les barques per buscar-se la vida.

La "tarrafa", a Xàbia nomenada "cavallera" i "pesquera de llum", va suprimir la pesca amb sardinal per què era més efectiva en ser una pesca activa. En el període entre 1920 i 1955 s'armàren al nostre poble fins a 15 "pesqueres de llum"- amb els seus llaüts corresponents i una mitjana de 10 tripulants-. L'ocupació en la pesca va llevar una mica la gana a desenes de famílies en aquells temps de penúria i misèria.

Actualment es pesca la sardina amb l'art de "traïnya", una xàrcia evolucionada a partir de la "tarrafa". Les barques de traïnya surten a la mar al tardet o de nit i naveguen buscant moles de peix blau amb l'ajuda del sónar i la sonda electrònics.

Naveguen i localitzen les moles destriant les que siguen d'alevins o de peix no comercial. Quan el patró decideix a quina taca de peix calaran, amollen el bot auxiliar dels fanals a fer llum per mantenir la mola de peix agrupada. El "lucero", el mariner experimentat que tripula el bot dels fanals, fa saber al patró de la barca quan hi ha el màxim de peix baix dels llums, aleshores el patró mana calar, i la barca encercla el bot i el peix amb la traïnya.

Les virtuts del peix blau són evidents, ja fa temps que ho diuen els metges i dietistes. Per això lloarem als Déus de la Mediterrània per tan preuat tresor.

por el Profesor Haddock

[Ver artículo original \(457 visitas\)](#)